

Fagnotat

Saksnr.: 200916052-2
Emnekode: SFS-0012
Saksbeh: GRGA

Til: Helse og inkludering felles

Kopi til:

Fra: Kontor for skjenkesaker

Dato: 27. oktober 2009

Høringsuttalelse - forslag til endringer i alkoholoven

Hva saken gjelder:

Helse og omsorgsdepartementet sendte 23. september 2009 ut et høringsnotat med forslag til endringer i alkohollovgivningen. I høringsnotatet blir det bedt om høringsinstansenes tilbakemeldinger på mange forhold, små som store. Dette bl.a. følgende punkter:

- Maksimal skjenketiden foreslås innskrenket med en time til kl. 02.00
- Spørsmål om innføring av en prøveordning hvor det gis anledning til å inndra bevillinger på stedet
- Innføring av en ordning hvor det åpnes opp for å tillate salg av egenprodusert alkoholholdig drikk på inntil 4,7 volum prosent alkohol i egen virksomhet
- Justering av bevillingsgebyrene
- Presisering av aldersgrensebestemmelsene og utvidelse av unntaket for fagbrev
- Forslag om unntak fra tvistelovens § 1-5
- Vurdere innføring av bestemmelser om tilgjengelighet til skjenkesteder

Kontor for skjenkesaker har på grunnlag av det som fremkommer i høringsnotatet kommet frem til at det er mest hensiktsmessig å kommentere de punkter hvor vi har innspill. Det vil ikke bli gitt kommentarer til de punkter hvor vi ikke har merknader eller hvor en bare slutter seg til departementets forslag.

Høringsfristen er satt til 23. desember 2009. Av hensyn til den videre behandling i byråd og komité før den endelige behandlingen i bystyret fremsendes saken med dette til byrådet.

Anbefalt forslag fra Kontor for skjenkesaker

[Saken og dens vedlegg utgjør Bergen kommune sin høringsuttalelse.](#)

Gro Gaarder
kontorsjef

Saksutredning:

1. Innledning

Bergen kommune har gjennomgått høringsnotatet til endringer i alkoholloven.

2 MAKSIMALTIDER FOR SKJENKING AV ALKOHOLHOLDIG DRIKK

Forslag:

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at alkohollovens maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk innskrenkes med en (1) time, slik at skjenking av alkoholholdig drikk i gruppe 3 blir forbudt mellom kl. 02.00 og 13.00. Skjenking av annen alkoholholdig drikk blir forbudt mellom kl. 02.00 og 06.00. Forslaget innebærer at lovens maksimale skjenketid reduseres med en time for alle typer alkoholholdig drikk.

Merknader fra Bergen kommune:

I norsk alkoholpolitikk har prinsippet om lokalt selvstyre stått sterkt siden de første moderne bestemmelsene om reguleringen av alkoholomsetningen ble vedtatt før 1850. Hovedprinsippet har vært at alkoholpolitikken skal bygge på et lokalt engasjement, da mange av de spørsmål som reises i alkoholpolitikken er av lokal karakter. Utfordringene i alkoholpolitikken varierer sterkt fra kommune til kommune, det er derfor viktig at den enkelte kommune i størst mulig grad kan tilpasse sine løsninger etter de lokale forhold.

Ved forrige revisjon av alkoholloven, lovendring vedtatt 16.05.97, ble ordningen med maksimaltider for skjenking innført. Dette var også en innskrenkning i prinsippet om lokalt selvstyre, nå foreslås det ytterligere innskrenkninger i dette.

Bergen kommune mener at det er av stor betydning at det lokale selvstyret blir opprettholdt. Det er vår klare oppfatning at de lokale politiske myndigheter best kjenner til forholdene i egen kommune. Ut fra dette mener vi at de lokale politiske myndigheter er best egnet til, innenfor dagens rammer av alkoholloven, å se hen til forhold av lokal karakter, som gatebråk, tilfeldig vold, type skjenkesteder, hensynet til helse og redusert tilgang til alkoholholdig drikk.

I Bergen ble skjenketiden redusert med en halv time pr. 01.07.08. Skjenketiden ble redusert fra kl. 03.00 til 02.30. I helgene har alle skjenkesteder anledning til å skjenke frem til kl. 02.00. Voldsstatistikken i Bergen, som er noe usikker på grunn av forholdene knyttet til politibemanningen siste halvår 2008, viser at antall legemsfornærmelser er redusert, mens det har vært en svært stor økning i antall legemsbeskadigelser. Politiets tall er samsvarende med tendensen i tallene fra AMK som viser en stor økning i antall utrykninger til legemsbeskadigelser siste halvår i 2008. Politiets oversikt viser også at tidspunktet for voldsepisodene har endret seg fra tidligere en topp rundt kl. 03.00 - 03.30, mens den etter reduksjonen av skjenketiden har forskjøvet seg til 02.00 - 02.30.

Bergen kommune er av den oppfatning at en ytterligere reduksjon i skjenketidene kan føre til ennå større voldsproblemer da alle stedene vil stenge samtidig. Alle gjestene vil da stå i de samme køene til nattbusser, døgnåpne kiosker, drosjer osv. Ut fra de tall vi har etter reduksjonen av skjenketiden i fjor kan dette føre til ennå mer vold.

Bergen kommune slutter seg ikke til forslaget om å innskrenke det lokale selvstyret ved å redusere maksimal skjenketiden til kl. 02.00.

Tilleggsforslag fra Bergen kommune:

Bergen kommune ber om at departementet inntar en endring i alkohollovens § 4-4, 6. ledd. I dag inneholder bestemmelsen en regel som sier at utskjenket alkoholholdig drikk ikke kan konsumeres lenger enn i 30 minutter etter utløpet av skjenketiden. Bestemmelsen ble innført fra 01.01.98. Før 01.01.98 hadde Bergen kommune en ordning hvor konsumtiden var en time lenger enn skjenketiden. Uten å gå nærmere inn lovligheten av Bergen kommunes praksis før 01.01.98 vil en fremme forslag om at § 4-4 endres slik at konsumtiden settes til en time etter utløpet av skjenketiden.

En slik utvidelse vil bli spesielt viktig dersom forslaget om å redusere skjenketiden til kl. 02.00 blir vedtatt, jfr. ovenfor hvor det blir gjort rede for økningen av antall voldstilfeller etter redusjonen av skjenketiden sommeren 2008. Problemene knyttet til avviklingen av hjemtransporten for de mennesker som har vært ute på byen antas å bli enda større med en maksimal skjenketid til kl. 02.00 enn hva tilfellet er i dag. For Bergens vedkommende vil en maksimal skjenketid til kl. 02.00 føre til at alle skjenkesteder får lik skjenketid fredag og lørdag. Allerede i dag hvor det er noe spredning på utslippet av mennesker etter at skjenkestedene stenger ser vi at det er problemer knyttet til det å få transportert publikum ut av sentrum på natten. Det er for få drosjer og busser til å ta disse toppene.

Når alle gjestene skal forlate alle skjenkesteder samtidig ser en for seg at transportutfordringene blir ennå større enn de vi har i dag, selv med en tilrettelegging med flere busser osv. Hvis det blir åpnet opp for at gjestene kan oppholde seg inne på skjenkestedet og i rolige former, uten å bli stresset av betjeningen som skal påse at det ikke drikkes alkohol lenger enn i en halv time etter utløpet av skjenketiden, er det vår oppfatning at man på denne måten kan bidra til å spre publikumtilstrømmingen ut i gatene noe. På denne måten kan man da redusere antallet farlige situasjoner i køer ved drosjer, kiosker osv, etter skjenkeslutt.

Utfordringen ved en slik ordning er at skjenkestedene ikke skjenker store kvanta alkoholholdig drikk til gjestene før utløpet av skjenketiden. Vi er av den oppfatning at alkohollovens bestemmelser allerede tar opp i seg dette gjennom forbudet mot å skjenke til åpenbart påvirkede personer, eller på en slik måte at gjesten må antas å bli åpenbart påvirket. Ut fra denne bestemmelsen legges det klare begrensninger på hvor mye alkohol det kan skjenkes til hver enkelt gjest til konsum i timen mellom skjenkeslutt og utløpet av konsumeringstiden. Kommunen følger også opp det enkelte skjenkesteds praktisering av regelverket gjennom de skjenkekontroller som utføres.

3 KONTROLL- OG REAKSJONSBESTEMMELSENE – EN GJENNOMGANG AV DAGENS REGELVERK, ALTERNATIVE FORSLAG OG VURDERINGEN AV DISSE

Forslag:

Departementet ber om høringsinstansenes tilbakemelding på om det er hensiktsmessig å innføre en midlertidig prøveordning, der kontrollører av kommunale salgs- og skjenkebevillinger kan gis kompetanse til å inndra salgs- eller skjenkebevilling på stedet, dersom det avdekkes brudd på bestemmelser som har særlig sammenheng med alkohollovens formål.

Merknader fra Bergen kommune:

Departementet ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet om det bør innføres en prøveordning der kommuner som har fått tillatelse til det kan foreta en umiddelbar stengning av et skjenkested under en kontroll.

I lovverket finnes det en del bestemmelser som gir forskjellige instanser anledning til å stenge et skjenkested med umiddelbar virkning. Felles for alle disse hjemlene er at fortsatt drift kan føre til fare for liv, helse eller offentlig orden. Dette gjelder enten det er bestemmelser i næringsmiddelovgivningen eller brannlovgivningen som er overtrådt.

Den ordningen som blir skissert i høringsutkastet vil gi kontrollørene anledning til umiddelbar stengning av et skjenkested dersom det skjer alvorlige brudd på alkohollovens bestemmelser. Med alvorlige brudd tenkes det her på skjenking til åpenbart påvirkede personer og skjenking til mindreårige. Mindre alvorlige brudd på lovens bestemmelser, f.eks brudd på reklamebestemmelsene, vil ikke kunne føre til umiddelbar inndragning av bevillingen.

Bergen kommune har ingen problemer med å slutte seg til ønsket om en mer hurtig saksgang i inndragningssaker. Men å iverksette en prøveperiode med umiddelbar inndragning av bevillinger syntes å være en lettvinnt måte å skyve en del rettsikkerhetsprinsipper til side på.

Departementet sier selv i pkt 3.6.3 i høringsnotatet følgende: *"Når det gjelder utvidede muligheter for politiet til å stenge salgs- og skjenkesteder vil departementet vise til at hensynet til rettsikkerhet, herunder kontradiksjon, tilsier at man i størst mulig grad bør forhindre stengning av steder, og at overholdelse av regelverket i størst mulig grad ivaretas av bevillingsmyndighetene eller den bevillingsmyndigheten gir fullmakt."*

Hensynet til rettsikkerhet og kontradiksjon gjør seg gjeldende i minst like stor grad i diskusjonen om kontrollørene skal kunne foreta en umiddelbar stengning av et skjenkested eller ikke.

I denne diskusjonen er det viktig også å huske på at politiet kan benytte sin stengningsadgang for å forhindre tilfeller der liv, helse eller hensynet til offentlig ro og orden bare kan ivaretas gjennom en stengning. Politiet har en utdanning som tilsier at de har en opplæring i å takle slike situasjoner. De er mange på jobb, i hvert fall i byene, og det er lett å få forsterkninger.

Stengning på grunn av noen tilfeller av overskjenkning vil være en komplisert oppgave. Kontrollørene opererer stort sett to og to og det er som oftest ikke mulig å få assistanse fra andre kontrollører. Slik hjemmelsituasjonen er i dag har skjenkekontrollørene heller ingen maktmidler som kan benyttes. Hva om gjestene nekter å forlate stedet, de ansatte nekter å stoppe skjenkingen osv. Dette er reelle utfordringer som vi ikke ønsker at våre kontrollører skal bli utsatt for. Belastningen på kontrollørene vil her langt overstige den positive effekten av umiddelbar handling som oppnås. Den type steder hvor det vanligst skjer overskjenkning/skjenking til mindreårige er ofte steder som har plass til mange mennesker, enkelte opp til over 1000 gjester.

Effekten av en umiddelbar stengning vil være omsetningstap og en høy risiko for kommunen mht erstatningssaker. Allerede nå ser vi at det er hensiktsmessig å gi tillatelse til utsatt iverksettelse av vedtak om inndragning. Vi iverksetter ingen inndragninger før saken er endelig avgjort. Noen saker tar derfor lang tid. De to sakene vi hadde i Tingretten i høst daterer seg tilbake til 2007, og det blir ingen forhandling i Gulating før i 2010. I den ene saken er det vedtatt inndragning av bevillingen i 14 dager, bevillingshaver antyder et tap på over kr. 800.000,- dersom de må stenge i 14 dager.

Med den størrelsen erstatningskravene kan få er det klart at en utsatt iverksettelse er et lite offer i forhold til en umiddelbar inndragelse og en stor erstatningsutbetaling.

Politiet har etter alkohollovens § 1-8a, anledning til, på bestemte vilkår å stenge et skjenkested med umiddelbar virkning. Denne bestemmelsen har stått i loven i mange år. I Bergen har politiet benyttet seg av denne hjemmelen i ett tilfelle. Bergen kommune mener at denne bestemmelsen i stor nok grad ivaretar behovet for en hjemmel til å stenge et sted med umiddelbarvirkning.

Bergen kommune er av den oppfatning at hensynet til en umiddelbar reaksjon må vike for de alminnelige rettssikkerhetsprinsippene og vi vil ikke anbefale en prøveordning hvor kontrollørene gis anledning til å foreta en umiddelbar inndragning av skjenkebevillinger.

Til 3.3.1

I hht alkoholforskriftens § 9-3 er kommunene ansvarlige for at kontrollørene får nødvendig opplæring. I noen saker vi har hatt ser vi at det blir stilt spørsmål i forhold til den opplæring som kontrollørene får. Selv om kontrollprosjektet ikke er ferdig ennå ber en om at departementet vurderer om det er hensiktsmessig å innføre noen nasjonale regler som angir en minstestandard for hva og hvor omfattende en opplæring av kontrollørene bør være. På tross av det kommunale selvstyret, må det være mulig å utarbeide noen slike retningslinjer, da man på mange andre viktige områder i samfunnet ser eksempler på opplæringskrav, bl.a krav til vektere.

Til 3.3.3

De tall som er gjengitt i høringsnotatet svartmaler situasjonen noe i forhold til den reelle virkeligheten. Antall skjenkebevillinger gitt i hhv 1980 og 2006 er ikke direkte sammenlignbare. Som eksempel nevnes det at lovendringen i 1998 førte til at man bare i Bergen, fikk ca 80 "nye" bevillinger uten at skjenkearealet ble utvidet med en eneste kvadratmeter eller gjesteplass. Endringen var nødvendig da det personlige bevillingssystemet ble erstattet med dagens system hvor bevillingen skal gis til den for hvis regning virksomheten drives.

For vårt vedkommende er antall bevillinger øket fra 110 i 1993, til 310 i 2009, reell økning er fra 100 til 230, resterende er forårsaket av lovendringen. Kanskje er dette tilfellet for flere av de kommuner, hvis antall bevillinger inngår i de tall som nevnes.

Til 3.5.2

Departementet drøfter her ønskeligheten av å innføre nasjonale retningslinjer for fastsettelse av minstereaksjoner og lengde på eventuelle inndragninger. Departementets konklusjon er at dersom det innføres slike nasjonale retningslinjer vil det stride mot prinsippet om kommunenes alkoholpolitiske frihet og at en ved å utarbeide et slikt system vil miste den store og anvendelige fleksibiliteten som dagens system legger opp til.

Bergen kommune sier seg enig i disse betraktningene. Dagens system fungerer tilfredsstillende. Den enkelte kommune kan selv vedta sine retningslinjer og det er ingenting som tilsier at flere kommuner ikke kan samarbeide om utarbeidelse av felles retningslinjer for inndragning osv dersom dette er ønskelig i et nærmere bestemt geografisk område. Også på

dette området er det meget viktig å bevare det lokale selvstyret, da lokale forhold best ivaretas av de med lokalkunnskap.

I Bergen kommune har vi i mange år hatt retningslinjer som sier noe om hvilke reaksjonsformer enkelte spesifikke overtredelser kan medføre. Vi ser at det ligger store utfordringer i et slikt regelverk både mht at det bør omfatte alle eventualiteter i form av mange forskjellige typer overtredelser og de spesielle situasjonene som gjør seg gjeldende i hvert tilfelle.

Når vi likevel har valgt å ha våre lokale retningslinjer for reaksjoner er det for å øke forutberegneligheten for bevilingshaverne. Samtidig er det nyttig, i enkelte situasjoner helt nødvendig å ha lovens mer generelle bestemmelser å falle tilbake på, da det er vanskelig å gjennomregulere all mulige tilfeller som kan oppstå.

3.5.3

Departementet vil i høringsnotatet ikke foreslå for at det blir mulig å benytte provokasjon i forbindelse med kontrollene. Bergen kommune er enig i konklusjonen om at det ikke blir gitt anledning for å benytte provokasjon og slutter seg i hovedsak til de anførsler som departementet beskriver.

3.6

Bergen kommune er enig i at politiet ikke skal tillegges noen vetorett i bevilings saker, og slutter seg til departementets betraktninger om at bevilingsmyndigheten i et slikt tilfelle i realiteten vil bli overført til politiet.

Tilleggsforslag fra Bergen kommune:

Alkoholforskriftens § 9-5, 2. ledd er etter vår oppfatning moden for en liten revidering. I bestemmelsen står det i dag at kontrolløren skal presentere seg for stedets ansvarshavende. Betegnelsen ansvarshavende har alltid blitt brukt i bestemmelsen. Etter at kravet til at det ved alle skjenkesteder skal være en styrer og en stedfortreder ble inntatt i loven, er det mest naturlig, sett i sammenheng med deres ansvarsområde gjengitt i forskriftens § 2-2, å innta i bestemmelsen at kontrolløren skal henvende seg til styrer/stedfortreder/ ansvarshavende eller en annen ansatt på skjenkestedet.

Bakgrunnen for at vi ønsker en slik presisering er at vi opplever at bevilingshavere bevisst har forsøkt å hale ut tiden ved at ansvarshavende ikke har dukket opp før det har gått lang tid etter at kontrollørene har spurt etter vedkommende. I følge våre kontrollører er enkelte bevilingshavere av den oppfatning at dersom ansvarshavende ikke kommer etter en anmodning fra kontrollørene, kan kommunen ikke registrere dette som en utført kontroll.

En ordning som er hierarkisk oppbygget slik at kontrollørene først alltid ber om å få snakke med styrer, stedfortreder, ansvarshavende eller en ansatt, i den rekkefølgen, vil sikre at det faktisk er spurt etter den som er ansvarlig, samtidig som det fremgår helt klart at en hvilken som helst ansatt er tilstrekkelig, dersom ikke styrer, stedfortreder eller ansvarshavende kommer. Det bør også inntas et spesifikt krav om at det i inter kontrollpermen skal oppføres hvem som er ansvarshavende til enhver tid salgs- eller skjenkesteder holder åpent. Stedet må være forpliktet til å holde denne listen oppdatert. Våre kontrollører har flere ganger fått til svar at de ansatte ikke har visst hvem som har vært ansvarshavende når de har spurt etter vedkommende. En annen variant er at kontrollørene har forholdt seg til en person, som de på

kontrolltidspunktet har fått oppgitt å være ansvarshavende, men så kommer det senere beskjed fra bevilingshaver som sier at den personen ikke var ansvarshavende.

Et krav om at navnet på ansvarshavende for den enkelte kveld/ dag, flere navn hvis det dreier seg om flere personer, skal finnes i internkontrollpermen vil spare kontrollørene for mange ubehagligheter og kommunen for mye unødig korrespondanse med bevilingshaverne som forsøker å tøyne lovverkets bestemmelser. En slik bestemmelse, bør tas inn i forskriftens § 9-5, 2. ledd og kap. 8 om internkontroll.

6 GEBYRER

Forslag:

Etter alkoholloven kreves gebyrer knyttet til salgs-, skjenke- og tilvirknings bevillinger. Gebyrene skal gjenspeile de totale utgiftene til behandling av og kontroll med bevilningene. Størrelsen på salgs- og skjenkebevilningsgebyrene vurderes samlet, mens størrelsen på tilvirkningsbevilningsgebyrene vurderes separat fra de andre gebyrene. Størrelsen på bevilningsgebyrene bør vurderes med jevne mellomrom for i tilstrekkelig grad å samsvare med de utgiftene som gebyrene skal dekke. Gebyrene for salgs- og skjenkebevillinger ble siste gang regulert f.o.m. 1. januar 2006, og gebyrene for tilvirkningsbevillinger ble sist regulert 1. juli 2005. Det er etter departementets syn derfor et behov for å se på gebyrsatsene igjen nå. Det er også et behov for å vurdere et system som enklere vil sikre en mer jevnlig korrigering av gebyrene enn i dag.

Merknader fra Bergen kommune:

Bergen kommune slutter seg til at gebyrene endres i samsvar med konsumprisindeksen. I likhet med departementet anser vi det unødvendig å sende disse forslagene ut på høring. En forutsetning er imidlertid at endringene i gebyrsatsene skjer til et fastsatt tidspunkt, og at endringene gjøres gjeldende fra et årsskifte, slik at man ikke innenfor samme kalenderår, som er lik avgiftsåret, kommer til å operere med forskjellige gebyrsatser.

I høringsnotatet blir det også foreslått å endre gebyrsatsene for ambulerende bevilning, og minimumsgebyret for salg- og skjenking. Bergen kommune har ingen merknader til disse forslagene, men mener at de samme prinsipper må gjelde for disse gebyrer som for de årlige bevilningsgebyrene, dvs. at de blir endret i hht konsumprisindeksen. For ikke å gjøre systemet for komplisert foreslås det at gebyrene for ambulerende bevilning bare kan endre i hele 10 kr, minstegebyrene bør bare endres i hele 100 kroner.

7 ALDERSBESTEMMELSENE - UNNTAK FOR FAGBREV OG PRESISERING AV FORHODET TIL ALKOHOLSVAK DRIKK

Forslag:

Departementet foreslår å gjøre unntak fra aldersgrensebestemmelsene for den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk, når denne har fagbrev som resepsjonist.

Merknader fra Bergen kommune:

I tråd med utviklingen av ordningen med fagbrev har Bergen kommune ingen merknader til at bestemmelsen endres slik at innehavere av fagbrev i resepsjon kan skjenke alkoholholdig drikk selv om de alminnelige aldersgrensebestemmelsene ikke er oppfylt. En kan heller ikke se at det er noe til hinder for at departementet får anledning til å endre eller føye til hvilke fagbrev som kan gi unntak fra alderskravet, uten å måtte gå veien om en lovendring, så sant kravet til opplæring i alkohollovens bestemmelser ivaretas på en betryggende måte.

8 UNNTAK FRA TVISTELOVEN § 1-5

Forslag:

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at det i alkoholloven tas inn en bestemmelse som gjør unntak fra tvisteloven § 1-5 om hvem søksmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak skal rettes mot, slik at søksmål kan rettes mot kommunen.

Etter alkoholloven § 1-16 kan kommunale vedtak i skjenkebevillingssaker etter alkoholloven § 1-8 og kapittel 3, 4 og 7 påklages til Fylkesmannen. Fylkesmannen kan prøve om vedtaket er innholdsmessig lovlig, er truffet av rette organ og om det er blitt til på lovlig måte. Klageadgangen ble tatt inn i alkoholloven med virkning fra 1. januar 1998. Fylkesmannens kompetanse i klagesaker etter alkoholloven er begrenset til lovlighetskontroll, og formuleringen er hentet fra kommuneloven § 59. Bakgrunnen for at Fylkesmannens kompetanse er begrenset til lovlighetskontroll er at kommunene er gitt stor frihet til å utforme en lokalt tilpasset alkoholpolitikk. Fylkesmannen kan ikke overprøve kommunens skjønn, da dette i realiteten ville innebære en begrensning i kommunenes alkoholpolitiske frihet. I det tilfelle at Fylkesmannen finner at kommunenes vedtak ikke er innholdsmessig lovlig, truffet av rette organ eller blitt til på lovlig måte, bør Fylkesmannen oppheve vedtaket og sende det til kommunen for ny behandling. Dersom Fylkesmannen skulle fatte nytt vedtak i saken, ville dette i realiteten innebære en forflytning av utformingen av alkoholpolitikken til Fylkesmannen.

Tvisteloven § 1-5 omhandler hvem søksmål om gyldigheten av offentlige vedtak skal rettes mot. I henhold til denne bestemmelsens første punktum skal søksmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak reises mot den myndighet som har truffet avgjørelsen i siste instans. Dette innebærer at rette saksøkt i bevillingssaker hvor Fylkesmannen har fattet vedtak som sisteinstans, er staten ved vedkommende departement. Før ny tvistelov trådte i kraft 1. januar 2008 kunne part i skjenke- bevillingssaker velge om søksmål skulle rettes mot kommunen eller Fylkesmannen.

Merknader fra Bergen kommune:

Bergen kommune er vel en av de få kommuner som har egenerfaring med de nye bestemmelsene i tvistelovens § 1-5. Etter lovendringen 1. januar 2008 er det tatt ut søksmål i to saker som har blitt avgjort av Fylkesmannen som klageinstans. Begge sakene dreier seg om gyldigheten av vedtak om inndragning av skjenkebevillinger. Begge sakene har blitt behandlet i tingretten. I den ene saken foreligger det dom fra tingretten, dommen er ennå ikke rettskraftig, da den er anket inn for lagmannsretten. I den andre saken forventes tingrettens dom å foreligge innen kort tid.

Våre erfaringer med denne ordningen er at det er meget dyktige advokater fra Regjeringsadvokaten som har prosedert begge saker. Dette anser vi som en klar fordel, da det er advokater som kan ha erfaring fra tilsvarende saker i andre kommuner. Det som er svakheten med ordningen er at kommunens vitner ikke har anledning til å følge saken fra start til slutt, da det er statens representant som blir oppnevnt som partsrepresentant. Det er kommunens representanter som kjenner saken, det lokale regelverk og kontrollordninger m.v. best.

Det viktigste for Bergen kommune er at det blir foretatt en lovendring som i disse sakene gir kommunen fulle partsrettigheter, dette er viktigere enn spørsmålet knyttet til hvem som eventuelt blir saksøkt.

9 STATISTIKKINFORMASJON

Forslag:

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at kommunene pålegges plikt til å gi informasjon til Sirius og at innhaver av bevilling til avgiftsfritt salg på flyplass pålegges å sende informasjon om sin omsetning til Sirius.

Sirius foretar årlig en undersøkelse om kommunenes forvaltning av alkoholloven. I den forbindelse sendes det ut et spørreskjema til samtlige kommuner hvor disse bes om å fylle ut informasjon om bl.a. antall salgs- og skjenkesteder, kontroll, reaksjoner og salgs- og skjenketider. Kommunene har ingen plikt til å fylle ut skjemaet.

Merknader fra Bergen kommune:

Det fremkommer i høringsnotatet ingenting om hvorvidt kommunene i dag sender inn denne informasjonen, eller om statistikken nå er upålitelig fordi mange kommuner unnlater å sende inn informasjonen.

Dersom hensikten er å oppnå en høyere innrapporteringsprosent kanplikten til å sende inn informasjonen tas inn i forskriften. Bergen kommune stiller seg likevel noe undrende til om det er nødvendig å forskriftsfeste en innsendelsesplikt. Realiteten er vel at det ikke er færre eller flere som sender inn informasjonen om plikten til innsendelse forskriftsfestes, så lenge det ikke kan knyttes effektive sanksjoner til et eventuelt brudd på innsendelsesplikten. En har vanskelig for å se for seg hvilke sanksjoner som kan iverksettes mot kommuner som ikke sender inn de statistiske data som SIRUS etterspør.

10 TILGJENGELIGHET TIL SALGS- OG SKJENKESTEDER

Forslag:

Helse- og omsorgsdepartementet viser til at spørsmålet om tilgjengelighet til skjenkesteder for personer med nedsatt funksjonsevne har vært tatt opp. Departementet deler synet på at det er viktig at personer med nedsatt funksjonsevne sikres tilgang til offentlige steder på lik linje med andre. Departementet har derfor nøye vurdert om det bør tas inn en bestemmelse i alkoholloven om tilgjengelighet til skjenkesteder for personer med nedsatt funksjonsevne.

Tilgjengelighet til alle steder som er åpne for offentligheten, er viktig, men bør etter departementets syn reguleres i lovgivningen som regulerer dette, uten at skjenkesteder fremheves spesielt. Både plan- og bygningsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven inneholder generelle regler om tilgjengelighet. I den grad nedsatt funksjonsevne omfattes av straffelovgivningen (jf. ny straffelov § 186 – ikke trådt i kraft), vil § 1-8 tredje ledd komme til anvendelse.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår på denne bakgrunn ikke å regulere tilgjengelighet til skjenkesteder for personer med nedsatt funksjonsevne i alkoholloven.

Merknader fra Bergen kommune:

Bergen kommune deler bare delvis departementets syn i dette spørsmålet. Vi mener at det bør foretas en endring i straffelovens § 349a slik at også de med nedsatt psykisk funksjonsevne blir omfattet av bestemmelsen, eller at dette blir inntatt direkte i alkoholloven.

Bergen kommune er enig i at forhold knyttet til det som gjelder ren tilgjengelighet og tilrettelegging av lokaler for personer med nedsatt funksjonsevne ikke inntas i alkoholloven, da det finnes andre lovhjemler, bl.a. i plan- og bygningsloven som ivaretar disse hensynene.

Når det gjelder vern for en svak gruppe som psykisk utviklingshemmede m.v. mener vi derimot at det er viktig at disse gruppene sikres adgang til offentlige steder som skjenkesteder. Vi har i løpet av de siste årene hatt et par stygge episoder der psykisk utviklingshemmede har blitt nektet adgang til skjenkesteder.

Vi mener at denne gruppen trenger et særskilt vern, de episodene vi har erfart i Bergen viser dette. Dernest er det allerede i loven inntatt et forbud mot å diskriminere på grunnlag av forhold som nevnt i nåværende straffelovens § 349a. Vi stiller oss meget undrende til at departementet ikke finner å kunne innta et forbud mot å diskriminere på grunn av psykisk utviklingshemming, når det er forbudt på utesteder å diskriminere på grunn av rase, legning, hudfarge osv.

Psykisk utviklingshemming faller utenfor anvendelsesområdet for straffelovens § 349a. Alkohollovens bestemmelser gir de gruppene som nevnt i straffelovens § 349a et langt sterkere vern enn det de psykisk utviklingshemmede har. For det første er det et godt vern som finnes i straffeloven, dernest er trusselen om inndragning i alkohollovens et enda sterkere vern som initierer at skjenkestedene i stor grad overholder bestemmelsene i strl. § 349a. De psykisk utviklingshemmede som ikke har dette vernet, kan i prinsippet vises bort, og det eneste man kan reagere med en er emosjonell fordømmelse av disse handlingene.

Bergen kommune ønsker at det i alkohollovens § 1-8, 3. ledd, gjøres følgende tillegg; eller dersom det ved skjenkestedet skjer gjentatt diskriminering av **personer med nedsatt psykisk funksjonsevne, eller** av grunner som nevnt i straffelovens § 349a, alternativt at straffelovens § 349a endres slik at nedsatt psykisk funksjonsevne inntas i den bestemmelsen. I det siste tilfellet er det ikke nødvendig å foreta endringer i alkoholloven.

12 INNARBEIDING AV GRUPPEBETEGNELSENE I ALKOHOLLOVEN

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår å endre alkoholloven slik at gruppebetegnelsene alkoholfri drikk, alkoholsvak drikk og alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 innarbeides i loven. Betegnelsene er allerede innarbeidet i alkoholforskriften.

Fra og med 1. juli 2005 har alkoholholdig drikk vært inndelt etter volumprosent alkohol, jf. alkoholloven § 1-3. I alkoholforskriften § 1-1 er følgende definisjon av alkoholholdig drikk lagt til grunn:

- *Alkoholfri drikk*: Drikk som inneholder under 0,7 volumprosent alkohol
- *Alkoholsvak drikk*: Drikk som inneholder mellom 0,7 og 2,5 volumprosent alkohol
- *Alkoholholdig drikk gruppe 1*: Drikk som inneholder over 2,5 og høyst 4,7 volumprosent alkohol
- *Alkoholholdig drikk gruppe 2*: Drikk som inneholder over 4,7 og mindre enn 22 volumprosent alkohol

- *Alkoholholdig drikk gruppe 3*: Drikk som inneholder mellom 22 og 60 volumprosent alkohol.

Betegnelsene er innarbeidet i alkoholforskriften. Inndelingen etter volumprosent er gjennomført også i alkoholloven, men da oppgitt med volumprosent. For å gjøre regelverket mer helhetlig og forståelig foreslår departementet å innarbeide betegnelse i loven, slik at loven og forskriften bruker de samme begrepene.

Bergen kommune mener at denne endringen er velkommen, da den skaper en helhet i lovens og forskriftens begrepsbruk.

16 ENDRING AV SOSIAL- OG HELSEDIREKTORATET TIL HELSEDIREKTORATET

Merknader fra Bergen kommune:

I tråd med god lovegiver-teknikk foreslår vi at dette gjøres på en enklere måte. Opp i gjennom årene ser en at både departements- og direktoratsstrukturen med tilhørende navn endres. Vi vil derfor foreslå at betegnelsen Helse- og omsorgsdepartementet erstattes med departementet og at Sosial og helsedirektoratet endres til direktoratet. En slik endring vil overflødiggjøre behovet for en lovendring hver gang departementer og direktorater skifter navn.

Avsluttende merknader fra Bergen kommune:

Helt avslutningsvis har vi et forslag til endring i alkohollovens § 1-10. Bestemmelsen er i dag slik utformet at bevillingen faller bort ved bevillingshavers konkurs. I det senere har vi hatt situasjoner der det selskapet som er bevillingshaver har blitt tvangsoppløst. På henvendelse svarer både direktorat og departement at spørsmålet om bevillingens bortfall i disse situasjoner er uavklart, men at det er gode grunner for en analogi til konkursbestemmelsen. For å få spørsmålet endelig avklart ber en om at tvangsoppløsning inntas på linje med konkurs i alkohollovens § 1-10